

■ СВІТОВА ЕКОНОМІКА ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 339.9 (477.44)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ ©

О.В. ТОМЧУК,
*кандидат економічних наук, доцент
кафедри бухгалтерського обліку,*

В.М. ПОЛЕСЯ,
*асистент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної
діяльності, готельно-ресторанної
справи та туризму,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)*

У статті проведено аналіз результатів зовнішньоекономічної діяльності підприємств Вінницької області, виділено позитивні та негативні риси цього процесу. Встановлено, що Вінниччина характеризується динамічним розвитком та наявністю сталих зовнішньоекономічних зв'язків. Визначена динаміка основних результативних показників, які характеризують діяльність підприємств області на зовнішньому ринку. За результатами аналізу встановлено, що для Вінницької області характерними є висхідні тенденції зростання експорту та скорочення імпорту, позитивне сальдо зовнішньоторговельного обороту. Досліджено географічну структуру зовнішніх ринків. Проведено аналіз товарної структури експорту та імпорту. Обґрунтовано основні напрями розвитку зовнішньоекономічної діяльності в регіоні, виокремлено та систематизовано ключові фактори, які відіграють важливу роль у даному процесі. Доведено, що необхідно й надалі нарощувати обсяги експорту в регіоні не лише за рахунок зростання обсягів, але й за рахунок створення довгострокових конкурентних переваг.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, зовнішній ринок, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, експортний потенціал.

Табл. 10. Рис. 3. Літ. 8.

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність є одним з найбільш важливих напрямів розвитку підприємництва багатьох великих, середніх та малих підприємств, що функціонують у промисловості, сільському господарстві, будівництві, зв'язку, транспорті, у фінансовій сфері тощо. Завдяки їй забезпечується покриття потреб у сировині, матеріалах, обладнанні та устаткуванні, паливі та енергоносіях, послугах. З іншого боку, зовнішньоекономічна діяльність є суттєвим

© О.В. ТОМЧУК, В.М. ПОЛЕСЯ, 2017

джерелом валютних надходжень до державного бюджету. Зовнішньоекономічна діяльність завжди була і залишається важливою складовою суспільного регіонального розвитку, незважаючи на зміни в політичній ситуації, економічній кон'юнктурі та правовому середовищі країни. Комплексні економічні перетворення, що відбуваються сьогодні в Україні в цілому та в регіонах зокрема, мають на меті забезпечити поступову інтеграцію українських підприємств у міжнародні економічні зв'язки з одного боку, і залучення іноземних підприємців до діяльності, з іншого. Разом з тим, окремі депресійні економічні процеси негативно впливають на стан зовнішньої торгівлі, обсяг експорту не відповідає можливостям товаровиробників і не задовольняє державних потреб щодо валютних надходжень. Крім того, характер експорту залишається пасивно-сировинним. Складне фінансово-економічне становище багатьох вітчизняних підприємств і високі витрати, які потрібні для виходу на зовнішній ринок, також мають негативний вплив на розвиток зовнішньоекономічних зв'язків [6].

На сьогодні Вінниччина є одним з найбільш прогресивних регіонів, що характеризується динамічним розвитком, потужним природно-кліматичним потенціалом, наявністю сталих зовнішніх зв'язків в галузях економіки, науки, техніки та культури з країнами ЄС. Крім того, внаслідок вигідного географічного розташування регіону, створено сприятливі умови для транскордонного співробітництва з прикордонними районами Молдови та Румунії. Очевидно, що успішний розвиток зовнішньоекономічної діяльності, а разом з ним ефективною інтеграції у світове господарство залежить від багатьох чинників. Тому для подальшого розвитку експортного потенціалу області важливим є аналіз сучасного стану справ у сфері міжнародної торгівлі регіону, виявлення перспектив та розробка обґрунтованих пропозицій щодо зміцнення позицій на міжнародній арені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексному теоретично-практичному дослідженню питань зовнішньоекономічних відносин та міжнародного економічного співробітництва присвячені праці таких українських та зарубіжних вчених, як І. Багрова, Ю. Козак, В. Козика, О. Кириченко, О. Кіреєва, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон. Безпосередньо питання оцінки стану зовнішньої торгівлі, проблем та перспектив її розвитку на регіональному рівні вивчали І. Гочаренко, О. Власюк [3], В. Дячек [6], Т. Порудеєва, А. Вороніна [4]. Дослідження результатів зовнішньоекономічної діяльності підприємств Вінницької області знайшли своє відображення у наукових працях В. Ціхановської [8], А. Брояки, Ю. Березюк [2], В. Бондаренко [1].

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення основних тенденцій розвитку зовнішньоекономічних відносин підприємств Вінницької області, що дозволяє обґрунтувати ключові напрямки діяльності регіональних підприємств на зовнішньому ринку на перспективу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вінницька область не належить до лідерів міжнародної торгівлі в Україні (табл. 1). Зниження питомої ваги експорту, яке продовжувалось до 2013 р., було призупинено, і вже починаючи з 2014 р. спостерігається хоча і незначне, але все ж таки зростання. Стабільно зростає і питома вага експорту послуг. У структурі експорту послуг основою залишаються послуги в сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги. Крім того, останні 2 роки (що і зумовило ріст) в значних обсягах стали надаватись послуги з переробки матеріальних ресурсів.

Таблиця 1

Частка Вінницької області в структурі загального обсягу експорту та імпорту товарів та послуг України, %*

Показники	Роки							2015 р. до 1995 р., +/-
	1995	2000	2005	2010	2013	2014	2015	
Експорт товарів	2,3	1,1	1,2	1,1	1,1	1,3	1,7	- 0,6
Імпорт товарів	1,1	0,6	0,8	0,6	0,7	0,9	0,7	- 0,4
Експорт послуг	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4	0,6	0,6	0,5
Імпорт послуг	0,0	0,0	3,6	1,3	0,4	0,2	0,2	0,2

*Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

В цілому обсяг експортних поставок підприємствами Вінницької області має стійку тенденцію до зростання. Якщо у 2000 р. було поставлено товарів на суму 154045,9 тис. дол США, то в 2015 р. даний показник зріс в 5,5 разу. За останні 5 років з незначними відхиленнями спостерігається така ж сама тенденція (рис. 1). Середні щорічні темпи приросту склали 46290 тис. дол США. Максимальним був результат 2015 р. – 846856 тис. дол США.

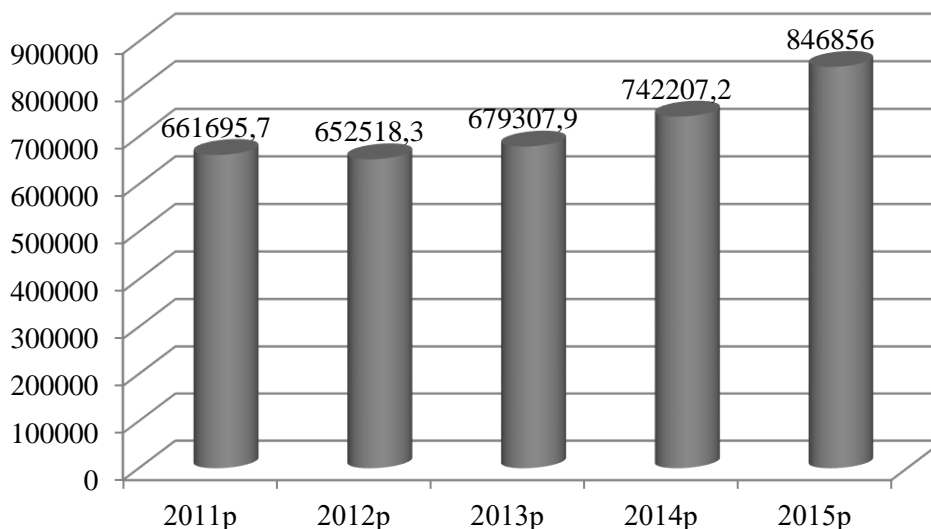

Рис. 1. Загальні обсяги експортних поставок товарів підприємствами Вінницької області, тис. дол США*

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

У 2010 р. експортні поставки підприємствами Вінницької області здійснювались у 93 країни світу. Максимальною була питома вага експорту у такі країни, як: Російська Федерація, Німеччина та Польща (табл. 2). Найбільш інтенсивний ріст експортних поставок, за останні 5 років, спостерігається в такі країни, як Китай (в 140 разів), Білорусь, Австрія та Єгипет (майже в 3 рази), Молдова (в 2 рази). Досить динамічно розвивається співробітництво з регіонами Республіки Польща. В даний час Вінницькою обласною адміністрацією та районними державними адміністраціями реалізуються партнерські угоди про торговельно-економічне співробітництво з Сьвентокшиським, Лодзинським, Мазовецьким та Малопольським воєводствами Республіки Польща. В експорті товарів значна доля

належить Білорусі (8 % у 2015 р.), Китаю (7 %) та Польщі (7 %). Експортні поставки найбільше зросли до Азербайджану, Афганістану, Іраку, Ірану, Казахстану, Киргизстану, Лівану, Марокко, Португалії, Румунії, Саудівської Аравії, США, Тунісу та Туреччини. Одночасно суттєво зменшились обсяги експорту до Російської Федерації, Німеччини, Вірменії, Туркменістану та Оману.

Таблиця 2

**Обсяги експортних поставок товарів підприємствами Вінницької області
(за країнами), тис. дол США***

Країни	Роки					2015 р. до 2011 р., +/-
	2011	2012	2013	2014	2015	
РФ	159817,5	141651,3	160867,9	129172,8	61489,6	- 98327,9
Білорусь	46045,1	46354,3	61434,8	62634,7	67068,9	21023,8
Китай	24860,3	37345,6	56745,3	78576,5	61987,1	37126,8
Польща	93485,4	80731,5	55795,4	65508,1	59862,2	- 33623,2
Молдова	27672,7	30884,9	30962,4	24339,0	22038,9	- 5633,8
Німеччина	45516,9	34472,1	30947,8	34013,2	28708,4	- 16808,5
Казахстан	27557,3	22683,5	18066,6	5927,7	14034,7	- 13522,6
Єгипет	12218,4	14624,6	17929,0	17643,0	40344,5	28126,1
Австрія	13298,6	16897,5	16306,4	19747,3	22052,8	8754,2

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

За структурую максимальна частка експорту припадала (до 2014 р.) на країни СНД – в межах 43,1-45,4 % та Європи – 31,4-35,3 % (табл. 3).

Таблиця 3

**Структура експортних поставок товарів підприємствами Вінницької області,
тис. дол США***

Країни	Роки					2015 р. до 2011 р., +/-
	2011	2012	2013	2014	2015	
Країни СНД	296217,4	281298,5	308274,8	243557,1	183486,6	- 112730,8
питома вага, %	44,8	43,1	45,4	32,8	21,7	- 23,1
Європа	233455,4	204903,1	177785,1	238788,5	291544,5	58089,1
питома вага, %	35,3	31,4	26,2	32,2	34,4	- 0,9
Азія	103606,6	111389,3	131713,5	213903,8	300408,6	196802,0
питома вага, %	15,6	17,1	19,4	28,8	35,5	19,9
Африка	19500,8	34304,3	34653,4	37925,3	63101,6	43600,8
питома вага, %	2,9	5,2	5,1	5,1	7,5	4,6
Америка	8833,9	20430,0	26758,8	7936,9	8314,7	- 519,2
питома вага, %	1,4	3,2	3,9	1,1	0,9	- 0,5
Австралія	81,6	76,6	122,3	95,6	-	- 81,6

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Взаємовідносини з країнами СНД, частка яких у 2013 р. становила 45,4 %, займали визначальне місце в експорті товарів Вінницької області. Серед країн СНД з великим відривом лідувала Російська Федерація (24 % загального експорту у 2013 р.), і саме за рахунок цієї країни забезпечувалася основна частина приросту експорту області. Так загальне зростання експорту області у 2013 р. на 26789,6 тис. дол США (до рівня 2012 р.) тільки за рахунок Російської Федерації відбулось на 19216,7 тис. дол, або на 72 %. Найбільш ефективно проводили зовнішньоекономічну

діяльність з російськими суб'єктами підприємницької діяльності такі підприємства, як ДП “NEMIROFF”, ПАТ “Плазматек”, ЗАТ “Калинівський машинобудівний завод”, ЗАТ “Глуховецький коліновий завод”, ТОВ “Віойл-Агро”, ВАТ “Гніванський кар'єр”, ВАТ “Стрижавський кар'єр”, ВАТ “Брацлав”.

Однак останні 2 роки ситуація кардинально змінилась. Зараз обсяги торгівлі з Російською Федерацією стрімко скорочуються, але в цьому є і позитивний економічний момент. Така ситуація змушує виробників модернізувати свої підприємства, щоб у перспективі виходити на інші ринки. Дехто почав це робити ще з часів “сирної” війни.

Мінімальні обсяги експорту до країн ЄС було зафіксовано у 2013 р. Зниження темпів приросту відвантажень до Європи у цьому році (до рівня 2011 р.) відбулось за рахунок таких країн, як: Бельгія (на 22 %), Естонія (на 72 %), Німеччина (на 34 %), Польща (на 40 %), Португалія (на 46 %), Словаччина (на 53 %), Франція (на 78 %), Чехія (на 62 %). Однак у 2014-2015 рр. втрачені позиції було повернуто і зростання експортних поставок до рівня 2013 р. склало відповідно 34 % та 65 %. У 2015 р. (до рівня 2011 р.) загальне зростання експорту до інших країн світу склало 239802 тис. дол США (або в 2,8 разу). Воно було забезпечене за рахунок збільшення експортних поставок до азіатських країн – на 196802 тис. дол США (в 2,9 разу) та африканських країн – на 43606,8 тис. дол США (в 3,2 разу). У 2013 р. підприємства області призупинили поставки продукції до таких країн, як Албанія, Марокко, Мексика, Уганда, з якими існували тривалі економічні зв'язки, починаючи з 2005 року. Стабільно розвиваються відносини з такими країнами, як Австралія, Лівія, Молдова, Сербія, США. Експортні поставки в ці країни останні 3 роки залишаються практично незмінними.

Основними “гравцями” на зовнішньому ринку є переробні підприємства області. Так ПАТ “Вінницький олійно-жировий комбінат” експортує свою продукцію до 69 країн світу, що становить 4 % світових обсягів соняшникової олії. Це підприємство посідає лідируючі позиції у Європі. Виробнича потужність Вінницького підприємства “Барлінек Інвест” становить близько 3 мільйонів квадратних метрів паркетної дошки. Для збільшення його потужності залучено інвестицій у розмірі понад 30 мільйонів євро, що дозволить підприємству стати найбільшим в Європі. Продукція підприємства широко експортується у такі європейські країни, як Великобританія, Німеччина, Франція. Частка ринку ТОВ “Агрона Фрут Україна” в Україні складає 85 %, за такими технологіями, за якими працює дане підприємство, не працює жодне інше. До 40 % усієї виробленої продукції йде на експорт – в Білорусію, Грузію, Молдову, Узбекистан, Азербайджан. Нещодавно ТОВ розпочало виробляти нову продукцію – наповнювачі для пекарських виробів, з якою планує вийти також і на міжнародні ринки. ТОВ “Вінницька птахофабрика” ПАО “МХП” працює як на ринку країн СНД, так і на інших світових ринках. Підготовку до євrorинку підприємство розпочало з моменту створення. У проект було закладено основи того, що підприємство вироблятиме продукцію, яка реалізовуватиметься не лише в Україні, а й за її межами, зокрема в країнах ЄС. Тому при будівництві було враховано всі актуальні європейські нормативні вимоги до підприємств такого профілю. З 2012 р. на підприємстві було розроблено та впроваджено інтегровану систему управління якістю та безпечністю харчових продуктів на основі аналізу ризиків та критичних точок контролю (система HACCP)

й належної виробничої практики (GMP), сертифіковану за міжнародною схемою сертифікації FSSC 22000:2013 і стандартом ISO 9001:2008. У цьому ж році ТОВ отримало дозвіл на експортування курятини до країн ЄС. Підприємство має 12 виробничих майданчиків, які вирощують 24 млн шт. птиці за 2 місяці. За місяць підприємство виробляє біля 20 тис. т м'яса, 60-70 % цієї кількості йде на експорт. Підприємство має дозвіл на експорт продукції до 64 країн світу. Серед нових ринків, на які планує заходити ТОВ "Вінницька птахофабрика" – Азійські ринки і ринок Арабських країн [7].

Найбільше молочної продукції екпортується до Молдови, Єгипту, Бангладешу, Сирійської Арабської республіки, Туреччини, Марокко і Мексики. Підприємства галузі постійно працюють над розширенням зовнішніх ринків збуту молочної продукції. Так у 2015 році ТОВ "Люстдорф" м. Іллінці отримало дозвіл на експорт продукції до країн ЄС. Крім того, в цьому ж році дозвіл на експорт молочної продукції до Китаю отримали такі підприємства області, як ТОВ "Літинський молочний завод", ТОВ "Терра Фуд", ТОВ "Хмільницький завод МОМ "Молочний візит". Також ТОВ "Гайсинський молочний завод" та Крижипільськв філія ТОВ "Терра Фуд" отримали дозвіл на експорт молочної продукції до сусідньої Молдови. ПАТ "Вінницький молочний завод "Рошен" (ВМЗР) також працює на експорт, однак вже сьогодні, аби розширити свої ринки збуту, завод знаходиться на завершальній стадії отримання міжнародних Сертифікатів ISO і С.М.А.С. У вересні 2016 р. ПАТ здійснив першу поставку своєї продукції в ЄС (сухе знежирене молоко та масло). Покупцем виступив один з найбільших міжнародних трейдерів, який базується в Нідерландах. До кінця 2016 р. ВМЗР в рамках отриманої квоти планується поставити близько 1000 т продукції. Молокозавод є основним постачальником молочної сировини для кондитерських фабрик ROSHEN.

Підприємства Вінницької області, крім переробної, швейної галузей, активно співпрацюють також у видобуванні і переробці корисних копалин. Яскравим прикладом є робота Глухівського каолінового комбінату, що в Козятинському районі. Підприємство "виросло" до європейського рівня завдяки німецьким інвестиціям. Саме такі підприємства, зорієнтовані на європейського споживача, забезпечили позитивне сальдо у час різкого скорочення обсягів торгівлі з Росією. Таким чином, починаючи з 2014 р., Вінницька область активно нарощує експортний потенціал, поглиблює започатковані раніше та розвиває нові партнерські стосунки, веде пошук шляхів заміщення втраченого російського ринку, фахівцями підприємств області проводяться різноманітні заходи (зустрічі, семінари, конференції, презентації) щодо розширення ринків збуту вінницької продукції та формування позитивного іміджу регіону [7].

Серед регіонів області найбільші обсяги експорту товарів припадали в період 2011-2013 рр. на міста Вінницю (57,8 % загального обсягу експорту в 2012-2013 рр.), Могилів-Подільський (1,4-1,8 %), Ладижин (0,8-1,6 %) та на Крижопільський (6,1-6,5%), Тульчинський (4,4-4,7 %), Вінницький (3,1-4,0 %), Козятинський (2,8-3,2 %) райони. У 2015 р. окремі регіони зберегли свої позиції (Тульчинський, Козятинський, Тиврівський та Барський райони), по окремих спостерігається зростання (м. Вінниця та Вінницький район), однак, є і значна частина районів, у яких намітилась стійка тенденція до зменшення обсягів експортних поставок (табл. 4).

Таблиця 4

Обсяги експорту товарів в розрізі міст та районів Вінницької області*

Назва міст та районів	2013 р.		2014 р.		2015 р.	
	тис. дол США	у %	тис. дол США	у %	тис. дол США	у %
м. Вінниця	392618,2	57,8	453716,4	61,1	548127,2	64,7
Крижопільський район	43855,2	6,5	22277,1	3,0	28521,6	3,4
Тулчинський район	31891,3	4,7	29913,5	4,0	33677,7	4,0
Вінницький район	27374,6	4,0	39026,3	5,3	60103,4	7,1
Козятинський район	18719,0	2,8	18688,0	2,5	20201,0	2,4
Калинівський район	14827,4	2,2	11832,0	1,6	9780,1	1,2
Гайсинський район	14301,7	2,1	20590,8	2,8	9260,7	1,1
Барський район	13939,8	2,1	21224,5	2,9	23473,2	2,8
Піщанський район	13863,9	2,0	8763,3	1,2	272,4	-
Тиврівський район	13570,7	2,0	16265,7	2,2	15847,8	1,9
м. Могилів-Подільський	12447,5	1,8	2506,0	0,3	796,1	0,1
м. Ладижин	11132,4	1,6	1410,4	0,2	897,7	0,1

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Баланс зовнішньої торгівлі Вінницької області стабільно продовжує залишатись позитивним, що засвідчує перевагу експортних операцій над імпортними. Обсяг імпорту в області в період 2012-2013 рр. знаходився практично на одному рівні, значне зниження спостерігається лише остані 2 роки (рис. 2.) Починаючи з 2009 р. найбільш суттєве зростання відбулось у 2012 р. – у 1,9 разу (до рівня 2009 р.). Імпортні поставки, порівняно з 2005 роком, збільшилися з таких країн-партнерів, як: Болгарія (в 3,5 разу), Швеція (в 4 рази), Казахстан (в 1,7 разу), Польща (в 4 рази), Норвегія (в 16 разів). Одночасно спостерігається вагоме зменшення обсягів імпорту з таких країн, як: Австрія (на 6 %), Ірландія (на 82 %), Канада на (61 %), КНДР (на 77 %), Латвія (на 71 %), Литва (на 58 %), Мексика (на 75 %), Туреччина (на 16 %). Головними партнерами в імпорті є такі країни, як: Білорусь, Італія, Іспанія, Китай, Німеччина, Польща, Румунія, Туреччина та США. Зменшення імпорту було зумовлене зниженням купівельної спроможності як підприємств, так і населення внаслідок істотної девальвації гривні протягом 2014 р.

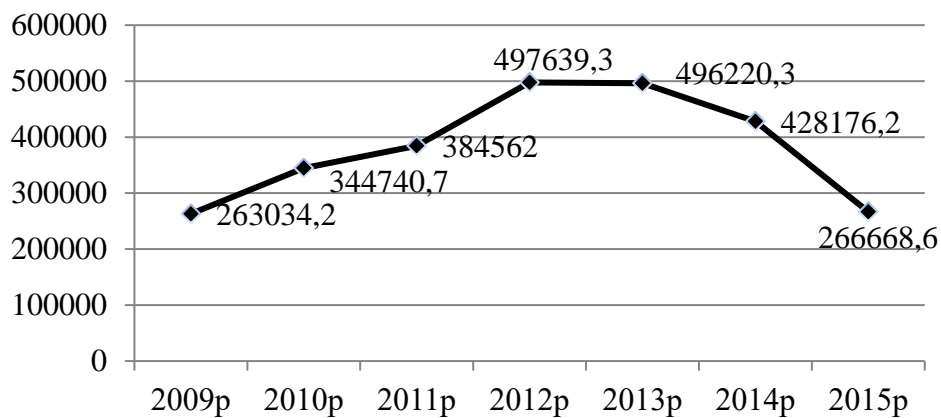

Рис. 2. Обсяги імпорту товарів підприємствами Вінницької області, тис. дол США*

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [3]

Перше місце за обсягами імпорتنних поставок займає м. Вінниця (69 % у 2015 р.). Найбільші імпортні надходження здійснювались у 2013-2014 рр. у Немирівський район, а за останні три роки в цілому у Вінницький та Калинівський райони (табл. 5).

Таблиця 5

Обсяги імпорту товарів по містах та районах Вінницької області*

Міста та райони Вінницької області	2013 р.		2014 р.		2015 р.	
	тис. дол. США	у %	тис. дол. США	у %	тис. дол. США	у %
м. Вінниця	302719,5	61,0	266441,0	62,2	185087,1	69,4
Немирівський район	88920,2	17,9	68605,1	16,0	201,9	0,1
Вінницький район	23676,2	4,8	15809,1	3,7	11362,5	4,3
Калинівський район	15470,9	3,1	9472,4	2,2	8523,6	3,2
Тиврівський район	9542,0	1,9	7468,3	1,7	6675,3	2,5
Тулчинський район	7210,9	1,5	1724,1	0,4	634,6	0,2
м. Ладижин	6134,2	1,2	21220,5	5,0	29988,6	11,2

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Основу товарної структури зовнішньої торгівлі товарами складають жири та олії тваринного або рослинного походження, готові харчові продукти та мінеральні продукти. Крім того, вагома частка належить продуктам рослинного походження, продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, машинам, обладнанню і механізмам, електротехнічному обладнанню, засобам наземного транспорту, деревині та виробам з деревини, текстильним матеріалам та текстильним виробам. В структурі експорту стабільно переважають такі види товарів, як: жири та олії (від 21,9 до 32,2 %); продукція харчової промисловості (від 18,1 до 21,9 %); деревина та вироби з неї (від 8,1 до 9,5 %); машини та обладнання (від 5,9 до 10,5 %) (табл. 6).

Таблиця 6

Товарна структура зовнішньої торгівлі у Вінницькій області, %*

Види товарів	2013 р.		2014 р.		2015 р.	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
Продукти тваринного походження	2,7	2,9	4,7	3,4	5,4	6,7
Продукти рослинного походження	15,8	2,4	22,5	9,3	22,8	9,2
Жири та олії	21,9	1,6	22,1	3,6	32,2	4,9
Готові харчові продукти	21,9	3,4	19,6	5,6	18,1	4,0
Мінеральні продукти	5,3	19,2	4,3	17,5	2,8	2,0
Продукція хімічної промисловості	5,6	15,5	6,8	16,0	2,7	19,4
Деревина та вироби з деревини	9,5	2,9	9,3	5,1	8,1	5,2
Текстильні матеріали та вироби	5,0	6,2	4,3	6,5	3,3	8,9
Недорогоцінні метали та вироби з них	3,1	7,1	1,6	5,4	1,9	8,0
Машини, обладнання	5,9	12,1	2,8	9,2	1,9	10,5
Літальні апарати, плавучі засоби	0,2	14,3	0,1	7,0	0,2	1,4
Інші види товарів	3,1	12,4	1,9	11,4	0,6	19,8

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Експорт продукції агропромислового комплексу Вінницької області представлений, в основному, зерном, замороженим м'ясом та продукцією переробки сільськогосподарської продукції. Відповідно до висновку аналітиків, реалізувати великий експортний потенціал агропромислового комплексу області, як і України в цілому, вкрай складно з однієї причини: на світовому ринку ніхто не бажає мати ще одного конкурента. Потенційні можливості галузевого промислового комплексу області, в тому числі підприємств машинобудування, хімічної, легкої і харчової промисловості, дають змогу виготовляти унікальні вироби виробничо-технічного призначення, широкий спектр товарів народного споживання на рівні світових стандартів. Враховуючи традиції та нагромаджений досвід, економіка Вінниччини орієнтована переважно на інтегроване, коопероване співробітництво з країнами СНД. У структурі ввезення товарів зберігається висока частка продукції хімічної промисловості, машин та обладнання, продуктів рослинного походження.

Позитивна динаміка показників розвитку зовнішньоекономічної діяльності свідчить, що все більше і більше підприємств Вінницької області працюють або бажають працювати на зовнішньому ринку. Діючі та потенційні підприємства-експортери повинні орієнтуватися, в першу чергу, у вимогах країн до продукції, яку вони збираються експортувати. Тому першим кроком підприємств Вінницької області на шляху до світових ринків має стати знайомство з специфічними вимогами до продукції в різних країнах і на основі цього визначення можливих обсягів експорту, який би забезпечив компенсацію усіх витрат, які пов'язані з впровадженням на підприємствах принципів HACCP та норм Codex Alimentarius.

Беззаперечно має бути проведений як спеціалістами підприємства, так і запрошеними фахівцями і внутрішній аудит поточного стану підприємства. Це дасть змогу оперативно скласти подальший план роботи, не втрачаючи даремно часу. За результатами внутрішнього аудиту доцільно буде запровадити зміни (якщо такі є необхідними) в корпоративному управлінні підприємства, його технічному стані, технології виробництва продукції. Подальші дії передбачають узгодження змін та вектору експорту з галузевими асоціаціями. Беручи до уваги політичний курс держави на дерегуляцію та поступову передачу державою невластивих їй функцій підприємствам, такий крок буде цілком виправданим.

Оскільки Вінницька область є аграрною, потенційно перспективними експортерами на ринки ЄС є виробники сільськогосподарської продукції. Перш за все, їм необхідно проаналізувати власну сільськогосподарську продукцію на можливість виходу на ринок ЄС. Ринок ЄС є висококонкурентним, насиченим товарами аграрної і харчової продукції для споживачів з різними потребами. Зважаючи на це, українським виробникам доволі складно зайняти своє місце та витримати існуючу конкуренцію. На допомогу має прийти створення Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), що є частиною Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Налагодження експорту української продукції до ЄС у рамках ПВЗВТ передбачає поступове скасування митних тарифів, надання безмитного доступу в рамках квот, гармонізацію законодавства України до стандартів ЄС тощо. Усі ці заходи покликані допомогти аграрним виробникам вийти на ринок ЄС з якісною сільськогосподарською продукцією, але потрібно враховувати особливості тієї продукції, що експортується, обсяг тарифних квот з нульовим митом, вимоги до відповідної продукції.

Таким чином, виробникам дуже важливо об'єктивно оцінити особливості продукції, яку планується експортувати, на відповідність стандартам ЄС, наявності митних преференцій, попиту. Важливим етапом на шляху аграрної продукції на ринки ЄС є забезпечення відповідності продукції, що експортується, вимогам та стандартам ЄС та отримання необхідної супровідної документації (відповідність вимогам безпеки харчових продуктів; дотримання вимог до маркування; відповідність вимогам фітосанітарних норм ЄС). В інтересах самих виробників здійснити налагодження виробничих потужностей відповідно до вимог ЄС. Гарантом безпеки харчових продуктів має стати впровадження процедур HACCP (система аналізу ризиків, небезпечних чинників, критичних точок). Крім того, гарантувати відповідність вимогам безпеки харчових продуктів можна шляхом отримання сертифікату GlobalGAP, Food Safety System Certification 22000, встановлення відповідності стандарту GMP, Food Safety System Certification 2200, BRC Global Standards, ISO тощо. Навіть сама підготовка до налагодження експорту до ЄС може стати вдалим стартом для підвищення якості продукції та зміни статусу “регіонального виробника”, відкриє перспективу. Навіть, якщо експорт до ЄС поки не здається вигідним, запроваджені зміни теж позитивно вплинуть на якість продукції та розширять можливості щодо виходу на альтернативні ринки – Китай, Індія, Турція, Ізраїль, інші країни Близького Сходу.

Характеризуючи структуру імпорتنих надходжень, слід відзначити, що в найбільших обсягах у 2015 р. на Вінниччину завозились машини, обладнання та механізми і продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (19 млн дол США); текстильні матеріали і текстильні вироби (11 млн дол США); полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них і засоби наземного транспорту (10 млн дол США); продукти рослинного походження та деревина і вироби з деревини (9 млн дол США); недорогі метали та вироби з них (7 млн дол США); жири та олії тваринного і рослинного походження (6 млн дол США) та готові харчові продукти (5 млн дол США). Так, наприклад, за перше півріччя 2016 р. закуплено у іноземних партнерів: 2,9 тис. т продуктів переробки нафти; 4,8 тис. т добрив; 8656 шт. шин для вантажних автомобілів; 2758,5 м² плит деревоволокнистих; 999,2 тис. м² тканин різних видів; 5,8 тис. т прокату чорних металів; 45 комбайнів зернозбиральних; 381 трактор; 195 автомобілів вантажних; 821 автотранспорту; 18 автомобілів спеціальних.

Необхідно відмітити, що майже 13% імпорتنих надходжень – це давальницька сировина, яка надходить в основному з Австрії, Іспанії, Італії, Китаю, Німеччини, Південної Африки, Португалії, Румунії, Туреччини та Франції. Імпорт давальницької сировини за останні 5 років знизився на 5619,6 тис. дол США і становив до рівня 2011 року 83 % (табл. 7).

В цілому відносно максимального рівня (2005 р.) цей показник зменшився більш, ніж у 2 рази. Максимальну частку в розрізі країн займає імпорт давальницької сировини з Італії (25 %), Румунії (13 %) та Німеччини (10 %). Стабільно високою в структурі експорту готової продукції є і частка цих країн, відповідно 47 % (Німеччина) та 14 % (Румунія). По відношенню до рівня 2005 р. суттєве зростання спостерігається по таких країнах, як: Румунія (666 разів), Угорщина (4,6 разу), Польща (21 раз). Експорт готової продукції, що виготовлена з давальницької сировини в Німеччину зменшився (до рівня 2005 р.) на 42 %, в Бельгію – в 34 рази. Відвантаження готової продукції, виготовленої з давальницької сировини, до різних

країн світу здійснюється суб'єктами господарювання таких міст, як Вінниця, Хмільник, Козятин, Калинівського, Тульчинського, Бершадського, Барського, Гайсинського та Тиврівського районів.

Таблиця 7

Імпорт давальницької сировини та експорт готової продукції, що виготовлена з давальницької сировини*

Роки	Імпорт сировини		Експорт продукції	
	тис. дол США	у % до 2000 р.	тис. дол США	у % до 2000 р.
2000	24226,5	х	30994,4	х
2005	62011,6	256,0	84855,3	274,0
2009	35355,4	146,0	47202,7	152,0
2010	30251,1	125,0	40387,1	130,0
2011	33605,7	139,0	44701,4	144,0
2012	30894,1	128,0	42560,5	137,0
2013	31951,7	132,0	45977,6	148,0
2014	33548,1	138,5	44189,8	142,6
2015	27986,1	115,5	35163,4	113,5

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Здійснення ефективної зовнішньої політики у сфері надання послуг є одним із факторів економічного зростання та подальшого пошуку шляхів ефективної інтеграції підприємств Вінницької області в світову співдружність зі встановленням довготривалих торговельних відносин з іншими країнами. У 2015 р. підприємства Вінниччини надавали послуги резидентам із 96 країн світу, а отримували з 44 країн. Динаміка обсягів експорту та імпорту послуг має неоднозначну тенденцію. Останні 5 років при зростанні експорту послуг на 58% їх імпорт знизився майже в 5 разів (рис. 3).

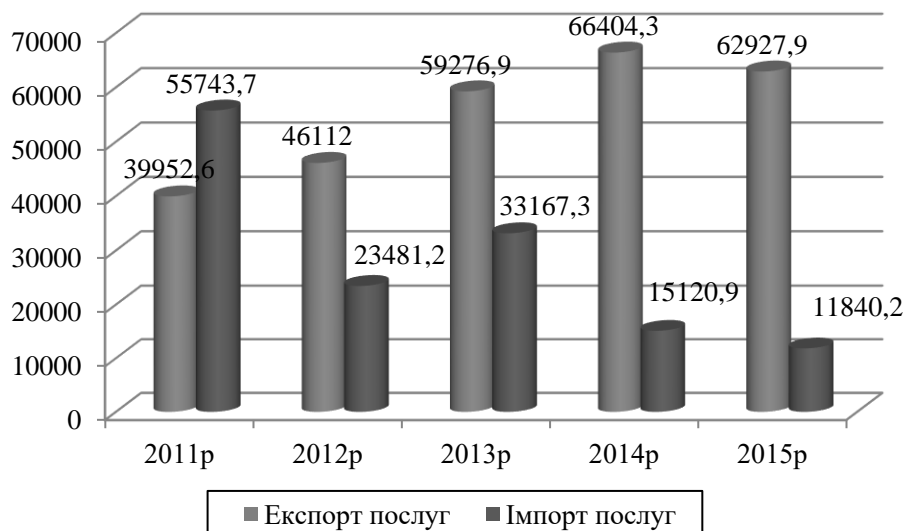

Рис. 3. Обсяги експорту та імпорту послуг, тис. дол США*

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Країни Європи були головними партнерами у зовнішній торгівлі області послугами, їх питома вага в 2015 р. склала біля 39% (табл. 8). В абсолютному виразі, починаючи з 2000 р., обсяги експорту зросли у 34 рази. У 2005 р. обсяг експорту

послуг склав уже 13758 тис. дол США. Значну частку в торгівлі послугами забезпечують: дочірнє підприємство УГК “NEMIROFF”, ТОВ “Арісент Технолоджис Україна”, ВАТ “Володарка”, ТОВ “Барлінек Україна”, ТОВ “Арісент Україна”, ТОВ “ІВП ІнноВінн”, ТОВ “Альпарі”, ТОВ “АВА 13”, МПП “Торг-маркет”, ВАТ Хмільницька швейна фабрика “Лілея”, ЗАТ “Поділля” та ТОВ “Експрес” [8]. В цілому зовнішньоторговельний оборот послуг країн ЄС становив у 2015 р. 33787,1 тис.дол США, в тому числі експорт – 24345,4 тис. дол США (39 % загального обсягу експорту) та імпорт – 9141,7 тис. дол США (77 % загального обсягу імпорту) (табл. 9).

Таблиця 8

Обсяги експорту послуг, наданих суб’єктами зовнішньоекономічної діяльності Вінницької області, тис. дол США*

Країни	Роки					2015 р. до 2011 р., +,-
	2011	2012	2013	2014	2015	
Всього	39952,6	46112,0	59276,9	66404,3	62927,9	22975,3
в т.ч. країни						
СНД	4175,6	4218,5	6947,9	6224,2	2800,8	- 1374,8
Європи	16975,4	19230,5	27781,8	29626,4	24345,4	7370,0
Азії	13618,1	17548,4	18496,5	16452,3	18975,0	5356,9
Африки	1182,6	1162,1	1527,4	3076,4	6843,7	5661,1
Америци	3996,4	3935,4	4466,0	9641,0	9963,0	5966,6

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Найбільші обсяги зовнішньоторговельного обороту послуг належать Кіпру, Німеччині, Гібралтару, Ізраїлю. Основними споживачами послуг були Кіпр (6921,7 тис. дол США), Німеччина (7102,8 тис.дол США), Ізраїль (6577 тис. дол США) та Панама (3479,9 тис. дол США). Провідними партнерами в імпорті послуг є такі країни, як Кіпр (16328,7 тис. дол США), Польща (3829,8 тис. дол США), Молдова (1524 тис. дол США).

Таблиця 9

Обсяги імпорту послуг, наданих суб’єктами зовнішньоекономічної діяльності Вінницької області, тис. дол США*

Країни	Роки					2015 р. до 2011 р., +,-
	2011	2012	2013	2014	2015	
Всього	55743,7	23481,2	33167,3	15120,9	11840,2	- 43903,5
в т.ч. країни						
СНД	2324,7	2736,4	5514,8	4344,3	1863,7	- 461,0
Європи	12496,2	12439,9	10836,3	9396,3	9141,7	- 3354,5
Азії	40781,8	7604,9	16795,4	1191,1	572,2	- 40209,6
Африки	16,7	0,9	-	2,2	-	- 16,7
Америци	124,3	699,4	20,8	187,0	184,3	60,0

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Аналізуючи структуру зовнішньої торгівлі послугами з країнами ЄС можна зазначити, що це, в основному, роялті та ліцензійні послуги, комп’ютерні послуги, послуги в галузі сільського господарства та переробки продукції на місцях, послуги реклами та вивчення ринку і послуги в архітектурних, інженерних, технічних галузях. Максимальну питому вагу в структурі експорту в 2015 р. займали

комп'ютерні послуги (66,4 %), високою останні 3 роки залишається і питома вага послуг з переробки матеріальних ресурсів, а також послуг, пов'язаних з подорожами (табл. 10). Максимальну питому вагу в експорті послуг займали підприємства-суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, які розташовані у м. Вінниці (84,3 % у 2015 р., 84,4 % у 2014 р.), м. Хмільнику (4,9 % у 2015 р. та 6,7 % у 2014 р.) та в Калинівському районі (відповідно 6,8 та 2,7 %).

Таблиця 10

Структура експорту-імпорту послуг, наданих суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності Вінницької області, %*

Види послуг	2013 р.		2014 р.		2015 р.	
	експорт	імпорт	експорт	імпорт	експорт	імпорт
Послуги:						
- з переробки матеріальних ресурсів	20,9	-	18,6	-	15,1	0,1
- з ремонту та технічного обслуговування	0,5	1,3	1,3	2,3	0,4	4,2
- транспортні	4,1	7,1	3,1	16,3	2,0	8,8
- пов'язані з подорожами	11,9	6,4	12,8	8,0	14,0	5,8
- з будівництва	-	1,6	0,4	7,1	0,3	1,2
- зі страхування	-	0,5	-	-	-	-
- пов'язані з фінансовою діяльністю	-	6,4	-	14,2	-	9,4
- пов'язані з інтелектуальною власністю	1,0	59,0	0,3	27,2	-	38,0
- комп'ютерні	56,7	1,9	59,2	5,4	66,4	3,1
- ділові, професійні та технічні	0,7	15,8	0,8	19,5	0,3	29,1
- зв'язку та торгівлі	-	-	-	-	-	-
- культурні та рекреаційні	4,2	-	3,5	-	1,5	0,3

* Джерело: сформовано і адаптовано з використанням [5]

Незважаючи на позитивну динаміку показників, які характеризують розвиток зовнішньоекономічної діяльності, Вінницька область не повністю реалізувала свій економічний потенціал, який характеризується, насамперед, вигідним економіко-географічним положенням, розвинутою системою транспортних комунікацій та виробничою інфраструктурою в цілому, багатогалузевим промисловим комплексом, створеним науковим та інноваційним потенціалом, досить потужною будівельною базою, значними земельними, лісовими та водними ресурсами, багатовекторними зовнішньоекономічними зв'язками, що сприяють розширенню зовнішніх ринків [1]. В цілому загальний рівень агропродовольчого комплексу відстає від потенційних можливостей, в області не запроваджено ефективної політики стимулювання експорту, що, в свою чергу, стоїть на заваді реалізації потенційних можливостей комплексу для інтеграції до світового агропромислового ринку [2].

Причини цього носять як внутрірегіональний так і загальнодержавний характер. Якнайскорішого вирішення потребують такі питання, як: поглиблення процесу інтеграції України у міжнародний поділ праці; посилення державної підтримки експортної діяльності; захист експортерів від комерційних ризиків; підвищення ефективності зовнішньоторгівельної діяльності; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності. Ці проблеми, в першу чергу, мають бути вирішені на державному рівні. Зокрема це:

1. Переорієнтація зовнішньоекономічної діяльності на експортні галузі економіки. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, в першу чергу, це стосується технічно складних товарів. Співробітництво з технічно розвиненими країнами, впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво. Велике значення має фінансування в інтелектуальну власність та інноваційну діяльність.

2. Державна підтримка вітчизняних виробників може бути досягнута за рахунок скасування податку на додану вартість для малих та середніх підприємств, запровадження “податкових канікул” терміном на 3-5 років та пільгового кредитування українських виробників.

3. Створення економічно привабливого середовища для залучення інвестицій в економіку держави, широке залучення іноземного капіталу.

4. Поступова стабілізація валютного курсу гривні до інших валют світу.

5. Забезпечення функціонування механізмів кредитування і страхування експорту за участю держави, а також надання державних гарантійних зобов’язань щодо експортних кредитів.

6. Забезпечення стабільних поставок паливно-сировинних ресурсів в Україну на взаємовигідних умовах.

7. Здійснення широкої підтримки вітчизняних виробників для виходу на ринок ЄС, що можливо здійснити за рахунок створення експортно-кредитних агентств.

8. Детальне вивчення перспектив участі України в загальноєвропейському економічному просторі, можливості співробітництва України з країнами ЄС для проведення науково-технічних досліджень та впровадження їх результатів на підприємствах України [4].

Крім того, важливими інструментами підтримки експорту на сучасному етапі є: стимулювання виробництва експортної продукції високого ступеню обробки, а також наукомісткої високотехнічної продукції; сприяння модернізації та технічному переозброєнню експортоорієнтованих виробничих потужностей; оптимізація національного правового та нормативно-інституційного режиму здійснення експортних операцій; забезпечення достатньої правової підтримки національного виробника, зокрема при проведенні судово-арбітражних розглядів; забезпечення отримання сертифікатів на продукцію вітчизняного виробництва, відповідності метрологічного та стандартційного оформлення вітчизняної продукції вимогам західних ринків; вироблення системи національних пріоритетів у міжнародній торгівлі та їх практична імплементація засобами державного регулювання [3].

Висновки. Проведені дослідження діяльності підприємств Вінницької області на світових ринках дають нам змогу зробити висновки, що в регіоні сформувався потужний експортний потенціал, який в найближчій перспективі має сприяти виведенню економіки області на якісно новий рівень. Підприємствами області уже налагоджено економічні зв’язки з партнерами на багатьох континентах світу. Експортну структуру в країни СНД й надалі повинно формувати м’ясо і м’ясопродукти, кондитерські вироби, продукція зернопромислового комплексу, соняшникова олія, молочна та плодоовочева продукція. Зусилля підприємств Вінницької області мають бути спрямовані на активізацію торгівлі з цими країнами на взаємовигідних умовах. Слід поглиблювати і економічне співробітництво з європейськими країнами і США. Це дасть змогу, враховуючи європейські надзвичайно розвинені, вимогливі і жорсткі агропродовольчі ринки, стимулювати якісне оновлення виробництва в АПК. Структура експортних поставок в ці країни має і далі складатись з пшениці, кукурудзи, сирів, молока та вершків згущених.

Переваги загальноєвропейського вектора дадуть можливість вінницьким виробникам забезпечити доступ до нових технологій, інвестицій, що потрібні для розвитку аграрного та промислового виробництва. Досить перспективними ринками збуту окремих видів продукції для виробників Вінницької області є країни Азії. Доцільно і далі розвивати торгове співробітництво з країнами Африки, які імпортують з регіону значні обсяги агропродовольчих товарів, зокрема, пшениці, кукурудзи, цукру, соняшникової олії, сухого молока.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Л.М. Формування та розвиток зовнішньоекономічного потенціалу регіону/Л.М. Бондаренко, І.В. Бондаренко//Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки. – 2013. – Випуск 2 (77). – С.11-24.
2. Березок Ю. Б. Експортна діяльність підприємств АПК Вінницької області / Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 118-123.
3. Власюк О.С. Зовнішня торгівля України: стан та прогноз /О.С. Власюк, О.С. Ямпольська. – К.: НІСД, 2004 – Вип. 49. – 63 с.
4. Вороніна А.В. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності України /А.В. Вороніна, К.М. Ніколаєва //Молодий вчений. – 2015. – №1(16). – С. 66-69.
5. Головне управління статистики у Вінницькій області/ Офіційний сайт/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>.
6. Дячек В. В. Зовнішня торгівля товарами підприємств України: статистичний огляд та можливі шляхи розвитку / В. В. Дячек // Бізнес Інформ. – 2012. – № 1. – С. 11-19.
7. Звіт про діяльність Вінницької обласної державної адміністрації у сфері зовнішніх відносин і зовнішньоекономічної діяльності за 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 роки. – доступний / Офіційний сайт/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vin.gov.ua/>.
8. Ціхановська В. М. Стан та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності Вінницької області / В. М. Ціхановська, О. М. Ціхановська // Економіка. Управління. Інновації. – 2010. – № 1. – С. 44-48.

Список використаних джерел у транслітерації/References

1. Bondarenko L.M. Formuvannia ta rozvytok zovnishnoekonomichnoho potentsialu rehionu/L.M. Bondarenko, I.V. Bondarenko//Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriiia Ekonomichni nauky. – 2013. – Vypusk 2 (77). – S.11-24.
2. Berezok Yu. B. Eksportna diialnist pidprijemstv APK Vinnytskoi oblasti / Ekonomika APK. – 2010. – № 3. – S. 118-123.
3. Vlasiuk O.S. Zovnishnia torhivlia Ukrainy: stan ta prohnoz /O.S. Vlasiuk, O.S. Yampolska. – K.: NISD, 2004 – Vyp. 49. – 63 s.
4. Voronina A.V. Rozvytok zovnishnoekonomichnoi diialnosti Ukrainy /A.V. Voronina, K.M. Nikolaieva //Molodyi vchenyi. – 2015. – №1(16). – S. 66-69.
5. Holovne upravlinnia statystyky u Vinnytskii oblasti/ Ofitsiyni sait/ [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>.
6. Diachek V. V. Zovnishnia torhivlia tovaramy pidprijemstv Ukrainy: statystychnyi ohliad ta mozhlyvi shliakhy rozvytku / V. V. Diachek // Biznes Inform. – 2012. – № 1. – S. 11-19.
7. Zvit pro diialnist Vinnytskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii u sferi zovnishnikh vidnosyn i zovnishnoekonomichnoi diialnosti za 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 roky. – dostupnyi / Ofitsiyni sait/ [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.vin.gov.ua/>.

8. Tsikhanovska V. M. Stan ta perspektyvy rozvytku zovnishnoekonomichnoi diialnosti Vinnytskoi oblasti / V. M. Tsikhanovska, O. M. Tsikhanovska // Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. – 2010. – № 1. – S. 44-48.

**ANNOTATION
CURRENT STATE AND WAYS OF DEVELOPMENT OF FOREIGN
ECONOMIC ACTIVITY OF VINNYTSIA REGION**

TOMCHUK Olesya,
*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of Accounting Department,*

POLESYA Vasilisa,
*Lecturer of the Department of Management
of Hotel and Restaurant Business and Tourism,
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia)*

The article analyzes the results of foreign economic activity of enterprises of Vinnytsia region, highlights the positive and negative aspects of this process. It was found that Vinnitsa region is characterized by dynamic development and constant presence of foreign economic relations. Dynamics of basic performance indicators characterizing the activities of regional companies in foreign markets is determined. The analysis showed that for Vinnytsia region upward trends in exports and decline in imports, the surplus of foreign trade is characteristic. The geographic structure of foreign markets is studied. The analysis of the commodity structure of export and import is made. Main directions of foreign trade activities in the region are grounded and key factors that play an important role in this process are singled out. It is proved that it is necessary further to increase exports in the region not only through the volume growth, but by establishing long-term competitive advantages.

Key words: foreign trade, foreign markets, export, import, export potential.
Tabl. 10. Fig. 3. Lit. 8.

**АННОТАЦИЯ
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПУТИ РАЗВИТИЯ
ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ВИННИЦКОЙ
ОБЛАСТИ**

ТОМЧУК Олеся Валерьевна,
*кандидат экономических наук,
доцент кафедры бухгалтерского учета,*

ПОЛЕСЯ Василиса Николаевна,
*асистент кафедры менеджмента внешнеэкономической деятельности,
гостиннично - ресторанного дела и туризма,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)*

В статье проведён анализ результатов внешнеэкономической деятельности предприятий Винницкой области, выделены позитивные и негативные черты этого процесса. Установлено, что Винничина характеризуется динамичным развитием и наличием стабильных внешнеэкономических связей. Определена

динамика основных результативных показателей, которые характеризуют деятельность предприятий на внешнем рынке. По результатам анализа установлено, что для Винницкой области характерными являются восходящие тенденции роста экспорта и сокращения импорта, позитивное сальдо внешнеторгового оборота. Исследовано географическую структуру внешних рынков. Проведен анализ товарной структуры экспорта и импорта. Обосновано основные направления развития внешнеэкономической деятельности в регионе, выделено и систематизировано ключевые факторы, которые играют важную роль в данном процессе. Доказано, что необходимо и впредь наращивать объёмы экспорта в регионе не только за счёт увеличения объёма, но и за счёт создания конкурентных преимуществ.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, внешний рынок, внешняя торговля, экспорт, импорт, экспортный потенциал.

Табл. 10. Рис. 3. Лит. 8.

Інформація про авторів

ТОМЧУК Олеся Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Вінницький національний аграрний університет (м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: olesya-tomchuk@yandex.ru).

ПОЛЕСЯ Васирина Миколаївна – асистент кафедри менеджменту готельно-ресторанної справи та туризму, Вінницький національний аграрний університет (м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: negdana91@i.ua).

ТОМЧУК Olesya – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Accounting Department, Vinnytsa National Agrarian University (Vinnytsya, 3, Soniachna Str., e-mail: olesya-tomchuk@yandex.ru).

POLESYA Vasilisa – Lecturer of the Department of Management of Hotel and Restaurant Business and Tourism, Vinnytsia National Agrarian University (Vinnytsya, 3, Soniachna Str., e-mail: negdana91@i.ua).

ТОМЧУК Олеся Валерьевна – кандидат экономических наук, доцент кафедр бухгалтерского учета, Винницкий национальный аграрный университет (г. Винница, ул. Солнечная 3, e-mail: olesya-tomchuk@yandex.ru).

ПОЛЕСЯ Василиса Николаевна – ассистент кафедры менеджмента внешнеэкономической деятельности, гостиннично-ресторанного дела и туризма, Винницкий национальный аграрный университет (г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: negdana91@i.ua).

